

PARS VITE ET REVIENS TARD

Filmesthetische bespreking

Evelien van Vessem

Week van de Franse Film 2009-2010 / Cinemagie

CINEMAGIE

Vragen voor de leerlingen

Genre: de thriller

Hoewel het woord ‘politiethriller’ niet in Van Dale staat, wordt het toch algemeen gebruikt om een tv- of bioscoopfilm aan te duiden waarin onder mysterieuze omstandigheden een misdaad wordt gepleegd, die dan door de politie moet worden opgelost. Soms begint de film of de aflevering van de reeks met de misdaad, zodat de kijker meer weet dan de politie. Maar vaak begint de film als de misdaad al gepleegd is of er een aanzet voor is gegeven, en ontdekt de kijker de waarheid samen met de politie, zoals ook het geval is in *Pars vite et reviens tard* van Régis Warnier.

Politiethrillers hebben een aantal vaak terugkerende kenmerken. Het personage dat het onderzoek leidt, in dit geval commissaris Adamsberg, heeft een vaste werkpartner (Danglard), die minder inzicht heeft in de gebeurtenissen, maar die door zijn opmerkingen zijn meerdere af en toe op het juiste denkspoor zet. Ook bij privé-detectives is dat een bijna vast gegeven, zoals bij Sherlock Holmes en Watson, Poirot en kapitein Hastings.

De speurder wordt samen met de kijker een aantal keer op een verkeerd spoor gezet. De spanning zit hem dan ook vooral in het zoeken naar de oplossing. Vaak gaat het om een seriemoordenaar, die zo snel mogelijk gestopt moet worden.

Maar ook echt spannende actiescènes ontbreken gewoonlijk niet: zo zitten er in *Pars vite et reviens tard* een aantal achtervolgingen (over een dak, met auto’s achter Damas op skeelers, over de stutten van een brug) en is er schietpartij.

Het Engelse woord ‘to thrill’ betekent onder meer ‘doen huiveren’. Er moet dus ook een griezelig aspect aan de film zijn. In *Pars vite et reviens tard* is dat de dreiging van een pestepidemie. Maar de regisseur weet die sfeer ook op te roepen door zijn gebruik van beeld en geluid (we bedoelen hier niet het gesproken woord). We zullen in deze les onder meer onderzoeken welke filmische middelen er gebruikt zijn om dat doel te bereiken.

Verhaalopbouw

Een thriller is een genrefilm. Daarin worden de klassieke regels van het **(Hollywood)scenario** gewoonlijk strikter gevolgd dan in een film die niet bij een bepaald genre onder te brengen is. Het bestaat uit de volgende onderdelen:

- de **expositie** of de inleiding.

We krijgen de antwoorden op de vragen: wie, wat, waar, wanneer en waarom. Niet teveel antwoorden natuurlijk, net genoeg om de film te kunnen begrijpen. Ook wordt hier duidelijk of het om een genrefilm gaat en wat de sfeer van de film is.

- het eerste **plot point** (of keerpunt).

Hier is de inleiding afgelopen en begint het werkelijke verhaal

- het **midden**.

- het tweede **plot point** (of keerpunt).

Hier begint het einde.

- de **afwikkeling**.

- 1 Waar liggen de twee *plot points*? Waarom kies je net voor die momenten?
- 2 We bekijken de expositie opnieuw, in stukjes.
  - a Welke vragen worden beantwoord?
  - b Waarom is het nodig ons net dat mee te delen?
  - c Zijn er al momenten die bedoeld zijn om ons op het verkeerde been te zetten? d Hoe worden we voorbereid op het midden (kleuren, muziek, vooruitwijzingen...)?
- 3 Adamsberger ziet Camille vaak gespiegeld in ramen. Wat wil de regisseur daarmee zeggen? Hoe bereidt dat ons voor op de confrontatie, als Adamsberger Marie mee naar huis heeft genomen?
- 4 Zijn er meer subjectieve beelden (beelden waarbij de camera iemands blik overneemt, of die uit iemands verbeelding komen)? Welke herinner je je nog?

Antwoorden voor de leerkracht

Deze les kan gegeven worden door een leerkracht van gelijk welk vak, liefst zo snel mogelijk na de visie van de hele film. (Voor de leerkracht Frans hebben we achteraan een lijstje toegevoegd met de Franse vertaling van de gebruikte filmtermen.) De les neemt één lesuur in beslag.

De bespreking verloopt het vlotst als de expositie (de eerste 23 minuten) in deeltjes getoond wordt. Er zullen de leerlingen namelijk heel wat details ontgaan zijn die betekenis blijken te hebben als je de film opnieuw ziet. Bij de andere vragen kan de leerkracht zelf beslissen of het nodig is fragmenten opnieuw te tonen. Het makkelijkste is om een aantal fragmenten op een laptop te zetten of met bladwijzers te werken, zodat er geen tijd verloren gaat met zoeken.

Genre: de thriller

De leerkracht kan de inhoud van de tekst heel kort overlopen in een gesprek. De leerlingen zullen al heel wat zelf weten. Er zou vooral gewezen moeten worden op het feit dat de politiecommissaris en de kijker ongeveer evenveel weten (de kijker heeft in *Pars vite et reviens tard* iets meer informatie, hoewel die hem niet veel helpt), en op de wat griezelige sfeer.

Het kadertje met de stappen in het Hollywoodscenario zou wel even besproken moeten worden: vraag 1 kan dan meteen opgelost worden

- 1 Plot point 1 is de ontdekking van het eerste lijk (± 22'37"). Nu kan de politie daadwerkelijk op zoek gaan naar de moordenaar of, zoals ze aanvankelijk denken, naar de verspreider van de pest.
Plot point 2 is het moment dat Adamsberg het verhaal van de laatste overlevende hoort (17'48"). Even later kent hij de ware identiteit van Damas en zal Marie zichzelf verraden.
- 2 We bespreken de afzonderlijke scènes van de expositie (close reading). Als de leerlingen zelf niet met de antwoorden komen, kunt u korte bijvragen stellen. Over bepaalde fragmentjes kunt u vlug heengaan; we zetten de belangrijkste in het vet. De bespreking hier is vrij uitvoerig, maar het is niet nodig dat werkelijk alles precies zo aan bod komt. Het belangrijkste is dat de leerlingen zien dat er bijzonder veel informatie uit de beelden zelf (en de muziek) gehaald kan worden. Door bij de bespreking op allerlei details te letten, leren ze beter te kijken.

1'24"- 2'27"

- a **Wie?** Introductie van het **hoofdpersonage**, Adamsberg.
Wat? Zijn vriendin Camille verbreekt hun relatie. Zij weert namelijk zijn aanrakingen af; hij kijkt wel naar haar, zij maar een keer naar hem. Merk op hoe zijn blik (in een dichte close-up) even later gespiegeld wordt in haar enige blik naar hem (ook in een grote close-up, maar aan de andere kant van het scherm). Er wordt geen woord gesproken: alle informatie zit in de beelden vevat. De overgangen hier zijn anders dan in de rest van de film: er is telkens een fade-to-black (het beeld wordt langzaam zwart, om dan over te gaan op het volgende beeld), dat wijst op een tijdverloop tussen de shots.
- b Die verbroken relatie vergroot zijn eenzaamheid. Ook op zijn werk is hij een eenling, die vriendschap en hulp afstoot. Het beeld van Adamsberg die met zijn rug tegen de muur

naast de deur staat na het vertrek van Camille drukt dat gevoel van eenzaamheid uit. Ook is de scène nodig om Adamsberg menselijker te maken: anders was hij gewoon een obsessievolle politieman.

- d Het beeld is vrij donker, met veel blauwtinten. Dat doet kil aan. Dat zal bijna de hele film zo blijven. Het verwijst zowel naar hoe Adamsberg zich voelt, als naar de kille, berekenende manier waarop Marie tewerk gaat.
De melancholische muziek geeft het verdriet van Adamsberg weer, zijn onvermogen om de relatie in stand te houden.

2'28"-3'23"

- a **Wie?** Joss en Damas. Ze blijken elkaar te kennen.
Wat? Joss haalt zijn kist met enveloppen uit de telefooncel. Damas werkt in een winkel waar ze skeelers en rollerblades verkopen.
Waar? De vijver met de beelden van Niki de Saint Phalle bij Beaubourg. Die wordt eerst getoond, als een soort van herkenningspunt.
- b Joss verdient geld met zijn kistje: een vrouw geeft hem een envelop met twee euro erin. Als hij in het café het kistje openmaakt en het aantal enveloppen ziet, glimlacht hij. We begrijpen dat het voor hem een belangrijke bron van inkomsten is. De vijver zal de plaats blijken te zijn waar de moorden aangekondigd worden.
- d De beelden in de vijver zijn de meest kleurrijke objecten in de film. Ook hier verder weer vooral kille tinten (grijs, blauw en groen). De grond buiten is nat: het heeft net geregend. De skeelers komen later terug: Damas probeert op zijn skeelers aan de politieauto's te ontkomen (planting: het introduceren van een element dat later belang zal krijgen).

3'24"-4'05"

- a **Wat?** Het mysterie: de omgekeerde vier op de deur.
- c We krijgen de indruk dat het teken wijst op gevaar voor de mensen die achter die deur wonen. Het zal precies omgekeerd blijken te zijn: wie het teken op zijn deur heeft, hoeft nergens bang voor te zijn.
- d Wijs de leerlingen op de manier waarop de deur langzaam naar binnen draait en zo het teken toont aan het oudste dochttertje. Dat heeft iets griezeligs, net als de andere bekladderde deuren op de trap. We voelen de angst van de vrouw.

4'06"-6'02"

- a **Wie?** Lizbeth en Damas (zijn op elkaar gesteld: "Geef je me geen kus?"). Marie kijkt wat spottend naar de twee. Decambrais wordt geïntroduceerd: we zien dat hij geïnteresseerd is in de "speciale" annonce (hij begint in zijn notitieboekje te schrijven). Lizbeth kent hem ook.
Wat? We vinden uit wat Joss met de brieven doet. We horen de eerste "speciale" annonce in de film. Let op de camerabeweging: de camera volgt Lizbeth, tot ze langs Joss loopt. Dan blijft de camera bij hem, bekijkt het publiek, gaat terug naar hem, naar Decambrais...
Waar? Bij de vijver voor Beaubourg.
- b De belangrijkste personages zijn geïntroduceerd. We horen de aanloop tot de moorden.
- c Damas zegt dat hij de "speciale" annonce maar onzin vindt, terwijl hij die boodschappen zelf geschreven blijkt te hebben.
- d Decambrais zal later helpen bij het ontcijferen van de boodschappen.
Als Joss de "speciale" annonce leest, horen we dreigende orgelmuziek. Let op wanneer je die nog eens hoort. De bewegende camera die we bij 1b genoemd hebben, maakt ook een

onheilspellende indruk: alsof iemand alles in de gaten houdt. Let op de affiche naast Joss (zie ook 17'17"-18'40").

6'03"-7'47"

- a **Wie?** Danglard wordt geïntroduceerd als een man die zich met praktische zaken bezig houdt en die zich bezorgd maakt om het privé-leven van zijn baas Adamsberg. Als Adamsberg aankomt, laat hij alles in de steek om naar zijn baas te gaan.
Waar? Het politiebureau. We leren Adamsberg op een andere manier kennen.
- b Adamsberg verdraagt geen inmenging in zijn privé-leven. Zelfs na twee weken kent hij de namen van zijn medewerkers niet.
- c We krijgen de indruk dat Adamsberg een hekel heeft aan Danglard. Maar we leren al snel dat hij erg bezorgd is om Danglard als hij door de vlooiën gebeten is. Hij belooft zelfs voor Danglards kinderen te zorgen als dat nodig zou zijn. Ook lijkt het maar alsof Adamsberg geen namen kan onthouden. Die van de slachtoffers en van iedereen die met de zaak te maken heeft, kent hij echter perfect.
We zijn wat verbaasd als Adamsberg de vrouw weghaalt van bij de detective die haar aan het uitkafferen is.
- d Als Adamsberg aankomt, loopt hij alleen door de gang. De camera staat wat lager dan normaal. Zo lijkt hij belangrijk. De manier waarop hij alleen aangewandeld komt, versterkt de indruk van eenzaamheid die we al hadden. De kleuren zijn grijs, de mensen dragen grijze kleren. Dat lijkt te passen bij het soms akelige werk van de politie. Adamsbergs kantoor is donker, kil. De ramen zijn verdeeld in kleine vierkanten, het doet wat aan tralies denken: hij zit dan ook gevangen in zijn werk.
Let op de subjectieve camerabeweging als Adamsberg de detective hoort schreeuwen: zijn blik gaat terug en dan de kamer in. We zien die blik door de beweging van de camera.

7'48"-9'16"

- a **Wie?** Castillon, die altijd wint met spelen. Hij kent Damas en Lizbeth.
Wat? Derde stap van de activiteiten van Joss: hij geeft de adressen door aan geïnteresseerden. Decambrais wil de "speciale" annonces hebben.
Waar? Het café waar iedereen samenkomt.
- b We leren de karakters van Joss en Decambrais beter kennen (spelletje met weigeren de annonces te verkopen om ze dan weg te geven; Decambrais biedt Joss pas daarna de kamer aan).
- c Joss heeft Decambrais verdacht van het schrijven van de brieven. De kijker weet hier al dat dat niet kan (zat te noteren...)
- d Blijkbaar vragen de personages zich ook af van wie die annonces komen. De spanning wordt op die manier opgebouwd.

9'17"-10'46"

- a **Wat?** Adamsberg en Danglard maken foto's van de omgekeerde vier op een deur.
Waar? Een ander appartementsgebouw dan het eerste. De deuren en de muren zijn hier wit. Daarna in de auto.
Waarom? Blijkbaar zijn er meer gebouwen beklad. Dat zou wijzen op iets groters.
- b De verschillen tussen Adamsberg en Danglard worden hier sterker benadrukt. Danglard klaagt over de futiliteit van het onderzoek, hij denkt aan een *performance artist*; Adamsberg is geïnteresseerd, hij voelt aan de verf. In de auto vertelt hij dat er telkens één deur niet beschilderd is.
- d In het appartement is het licht wit en kil. Dat past bij het wat griezelige mysterie.

PARS VITE ET REVIENS TARD

In deze film wordt er nogal eens een telelens gebruikt: wat in de voorgrond staat is scherp, de achtergrond is wazig. Danglard neemt de foto, de mannen op de achtergrond zijn vaag te zien; als Adamsberg dichterbij komt, wordt er scherp gesteld op hem (rack shot). Zo kan er van focus gewisseld worden zonder te knippen en kan de camera voortdurend blijven bewegen, wat het gevoel van onzekerheid bij de kijker versterkt. Als de mannen in de auto zitten, schijnt de zon. Maar het licht is onnatuurlijk, het doet zelfs koud aan. Als we Adamsberg in de auto zien, worden er strepen weerspiegeld op het glas, zodat hij alweer achter tralies lijkt te zitten. De muziek die we horen als hij uitstapt, loopt door in de volgende scène.

10'47"- 13'16"

- a **Wie?** Joss en Decambrais.
Wat? Joss brengt de brieven naar Decambrais. Hij krijgt een kamer in diens pension.
Waar? Op straat. (Het laatste beeld van de vorige scène was Adamsberg die naar huis wandelde, het eerste van deze scène is Joss die naar zijn nieuwe kamer wandelt.)
- c Er is iets met Eva aan de hand: Joss moet haar met rust laten van Lizbeth. We denken dat dat iets met de zaak te maken heeft, maar daar wordt verder niets meer mee gedaan (behalve dat Eva heel licht slaapt, en zich er blijkbaar op getraind heeft om snel te vluchten en de politie te bellen).
- d Voor Joss het pension binnengaat, loopt hij een donkere ruimte binnen, waar een lichtvlek op de vloer rust. Hij gaat in het uiterste puntje van het licht staan en slaat een kruis. Blijkbaar bevindt hij zich in een kapel. De regisseur geeft ons hier een teken dat we Joss niet hoeven te verdenken.
- Lizbeth draagt altijd kleurige kleren. Dat maakt dat we haar meteen zien als een onschuldig, warm personage (ook de perentaart en haar zorg om Decambrais en Eva wijzen daar op). Haar verdenken we niet. Het licht in het pension is warmer dan elders in de film, dat zal ook blijken in de scène waar de bewoners zitten te kaarten. Ook de kamer van Decambrais is vol lichtvlekken en -strepen, vooral op zijn bureau. Wanneer hij een van de brieven vertaalt uit het Latijn, begint de dreigende orgelmuziek weer te spelen, als een waarschuwing. Het zonlicht valt vol op de papieren in Decambrais' hand: hij zweert dat hij achter de waarheid zal komen. Het licht op de tafel en op de brieven lijken een vooruitspiegeling te zijn van de afloop van het verhaal. Het licht zou kunnen betekenen dat nadenken, zoeken naar een logische oplossing, beter werkt dan blind afgaan op bijgeloof.

13'17"-14'06"

- a **Wie?** Decambrais.
Waar? In zijn kamer, hij leest in een boek (Avicenna?). In de riolen.
Wanneer? 's Nachts.
- b We krijgen een glimp van de dader, denken we. Terwijl Decambrais leest, zien we de toepassing: iemand (de oma van Damas) zoekt een dode of zieke rat.
- c We denken dat de persoon die tussen de ratten loopt, de dader is; het zal echter niet de moordenaar zijn.
- d De ratten wijzen vooruit naar de vlooiën die verspreid worden en de angst voor de pest. Ook wordt weer het noodlottige van de teksten onderstreept: als Decambrais in zijn boek leest, horen we weer die dreigende muziek.
- In het riool is het licht blauw, het krioelt er van de ratten – dat beeld maakt je als kijker bijna misselijk. De figuur is zwart, we zien haar in tegenlicht. Hier heeft de kijker meer informatie dan Adamsberg, maar het helpt hem of haar nog niets. Het maakt alleen het mysterie nog groter, de sfeer griezeliger.

PARS VITE ET REVIENS TARD

14'07"-17'16"

- a **Wie?** Adamsberg en Decambrais.
Wat? Adamsberg wil uitleg over de omgekeerde vier.
Waar? Bibliotheek.
- b Adamsberg bijt zich werkelijk vast in de zaak, hij wil alles weten. Danglard weet niet eens waar hij is (normaal laat je een ondergeschikte zoiets uitzoeken).
- d Het licht in de bibliotheek is minder kil dan in andere scènes, hoewel de lampen bij de muren warmer licht lijken te verspreiden dan we op de personages zien. Het lijkt alsof de regisseur ook hier wil zeggen dat onderzoek en wetenschap het bijgeloof en de angst kunnen verjagen. Let op de subjectieve camera als Adamsberg door de bibliotheek loopt: de camera glijdt als zijn blik langs de ruimte, en zo ziet hij het boek dat hij zoekt. Wanneer hij zijn politiepenning laat zien, kijkt Decambrais verschrikt in het rond, of niemand het gezien heeft: daaruit leiden we al af dat hij al in contact is geweest met de politie. Wanneer Decambrais voorleest uit het boek, begint diezelfde dreigende muziek weer. Nu horen we twee keer een bel: de eerste keer als hij zegt dat die vier als talisman aangebracht werd op de huizen (de bel klinkt na "demeure"), de tweede keer als hij het woord "pest" heeft uitgesproken. De zin over de pest wordt op die manier muzikaal onderstreept.

17'17"- 18'30"

- a **Wie?** Joss, Adamsberg en Decambrais
Wat? Voorlezen van een nieuwe boodschap
Waar? Beaubourg, de vijver
- b Adamsberg zit bij Decambrais, het is de eerste keer dat hij daar is. Decambrais vertelt over de achtergrond van Joss (de reden dat hij dat 'werk' doet).
- d De camera beweegt bijna voortdurend, dat geeft een onrustig gevoel. Er is weer weinig kleur in beeld: dat komt bijna uitsluitend van de beelden in de vijver en het oranje haar van een van de toeschouwers. Als Joss met de "speciale" annonce begint, horen we opnieuw de orgelmuziek. De camera beweegt door de toeschouwers (Damas wordt er met een telelens uitgepikt terwijl hij de wieltjes van een skeeler aandraait, we worden nog maar eens voorbereid op de achtervolging later). De camera filmt Joss met naast hem een affiche van een man die speelt met een Keith Haringpoppetje dat met zijn been aan een touw hangt, ondersteboven, aan een katrol. Zo speelt ook Damas met Joss, met de politie en de slachtoffers. Joss wordt uiteindelijk met een laag camerastandpunt gefilmd: de positie van de toeschouwers – maar het doet hem ook belangrijker schijnen: hij heeft immers die "speciale" brieven waar velen op zitten te wachten, en dus meer kennis dan de personages en de kijker.

18'31"- 20'30"

- a **Wie?** Marie spreekt voor de eerste keer.
Waar? In het café. Daarna gesprek tussen Danglard en Adamsberg bij de vijver.
Waarom? Marie bedankt Decambrais. Zelfs bij de eerste visie valt op dat ze de aandacht van Adamsberg wil trekken. Let op haar houding, voorovergebogen, met een lieve glimlach naar Adamsberg. Die lijkt inderdaad vaag geïnteresseerd, zijn blik is anders dan voordien.
- b Marie moet in het verhaal gebracht worden, dat gebeurt hier. Zij denkt zich veilig te stellen door aan te pappen met Adamsberg.
- c Joss kijkt op als hij het gesprek tussen Danglard, Adamsberg en Decambrais hoort. Zijn interesse lijkt verdacht, hoewel we ondertussen een positieve indruk van hem hebben. We

beseffen ook dat makers van dit soort verhalen ons met opzet misleiden, dus is die positieve indruk niet genoeg om zeker te zijn van zijn onschuld.

- d Danglerd twijfelt aan alles, dat blijkt ook uit het gesprek buiten. Door zijn twijfel gaan de andere twee hun ideeën en veronderstellingen scherper formuleren. Let op het gebruik van telelens in het café: elk van de drie mannen wordt afzonderlijk naar voor gehaald. Als Marie bij Decambrais komt, is er ineens een gewone lens gebruikt: we moeten eerst even het overzicht krijgen, om precies te kunnen zien wat Marie doet en wat voor indruk dat maakt. Let op het kille licht, vooral op de twee politiemannen.

20'31 – 21'09"

- a **Wie?** De pestverspreider.
Wat? Hij of zij (Damas) haalt vlooiën van een dode rat, doet ze in een envelop en schuift die onder iemands deur.
Waar? Twee locaties, eerst bij de pestverspreider, dan bij het slachtoffer. De overgang gebeurt heel snel, dat werkt even verwarrend.
Wanneer? 's Nachts.
- b Adamsberg had gelijk: de brieven waren aankondigingen. We zien de methode van de pestverspreider, maar verder weten we niets.
- c We denken dat de pest de oorzaak zal zijn van de dood van de inwoner van het appartement. We verwachten dat er meer mensen besmet zullen raken.
- d In het begin van het fragment beweegt de camera zich door een gang alsof de pestverspreider er loopt (subjectieve camera). De persoon zelf zien we alleen gedeeltelijk (zijn hand) of in compleet tegenlicht, dus als een zwart silhouet. De muziek is dreigend, maar het is niet dezelfde muziek die we ondertussen al associëren met de teksten. Let op de luidere toon net op het moment dat de envelop onder de deur doorgaat: dat versterkt ons gevoel dat er bijzonder ernstige gevolgen komen.

21'10 – 21'39"

- a **Wie?** Decambrais leest Adamsberg de recentste aankondiging voor.
Wat? Die bevat een aanwijzing waar de eerste dode gevonden kan worden.
Waar? De kamer van Decambrais en het kantoor van Adamsberg.
- b Het verhaal komt op gang. Tot hiertoe waren er alleen vermoedens over wat er zou gebeuren.
- d Kil licht, de ramen van Adamsberg hebben nu niet alleen de vierkanten, maar ook diagonale strepen van het dak van een gebouw vlakbij: er wordt herhaald dat hij gevangen zit in zijn obsessie met zijn werk.

21'40 – 22'59"

- a **Wie?** Adamsberg en Danglerd.
Wat? Vondst van het eerste lijk, naakt, in een vreemde houding, met zwarte vlekken.
Waar? In het appartement van de man.
- c Adamsberg zegt: "De zwarte dood", en laat daardoor de kijker ook denken dat het om de pest gaat. Ook de zwarte vlekken moeten de leek op het verkeerde spoor brengen.
- d Het idee van snelheid wordt (in de auto) opgeroepen door de voorbijgangers als een wazige streep te tonen. In het appartement wordt de spanning opgedreven door Adamsberg en Danglerd in tegenlicht te tonen en weer die orgelmuziek te laten horen. Merk op dat bij het hoofd van het slachtoffer er een boek ligt, "La lettre et la voix" van Paul Zumthor. Het handelt over het belang van de orale traditie bij het lezen van Middeleeuwse teksten. Adamsberg ontdekt de betrokkenheid van Damas door een

element uit de mondelinge overlevering: zijn ring. De diamant aan de linkerhand werd beschouwd als een talisman tegen de pest.

- 3 Adamsberg ‘ziet’ Camille in de weerspiegeling van ramen, als ze er niet is. Ze zegt zelf tegen hem: “Je zegt dat je niet zonder me kunt, maar als ik er ben, zie je me niet.” In de klassieke Hollywoodcinema werden vaak spiegels gebruikt. Dat gaf dan aan dat de persoon die weerspiegeld werd, niet gezien werd zoals hij of (meestal) zij echt was. Vooral de partner van het personage heeft een ideaalbeeld van hem of haar, waar het personage dan naar op moet leven. Hier is dat idee overgenomen. Als Camille dan echt over het balkon loopt en we haar schim zien, (Adamsberg is dronken en staat Marie te kussen), denken we eerst dat het weer een weerspiegeling is, een spook in Adamsbergs geest. Maar dan blijkt ze echt te zijn (ook hier wordt de kijker even op het verkeerde been gezet).
- 4 - 33’04” – 33’28” : Adamsberg belt naar Camille en krijgt het antwoordapparaat. Hij ziet weer voor zich hoe ze die boodschap insprak.
- 37’39” – 37’54” : Het vrouwelijke slachtoffer danst. De camera kijkt door spleten naar haar: het is de blik van Marie, die haar zal doden.
- 42’10” – 43’00” : We zien het silhouet van Adamsberg in zijn kantoor. Hij denkt na: eerst is er een split screen met beelden die hem voor de geest komen, dan nemen de herinneringen het scherm helemaal over: ze zijn bleek en met grove korrel. Ze worden verbonden door de muziek.
- Datzelfde gebeurt op 1 06’54” – 1 07’10”.
- 46’07” – 46’40” : De camera neemt de plaats in van de blik van Adamsberg in de auto, die de paniek ziet die uitgebroken is: lange rijen voor de apotheken, mensen met mondklappers op...
- 46’44” – 47’00” : Camille schrikt omdat Adamsberg ineens in haar werkruimte staat. Maar zij beweegt niet. De vrouw op haar scherm wel: die springt naar voor.
- Vooruitwijzing: 52’13” – 52’29” : We zien iemand naar de foto van Damas’ vader kijken, en dan volgt het beeld van Damas’ vader die in het water ligt. Op dat moment kunnen we die beelden nog niet plaatsen.
- 1 05’27” – 1 06’04” : Joss is aangevallen. Adamsberg kijkt snel rond, we zien strepen mensen. Hijzelf wordt schokkerig geprojecteerd. Hij weet dat de moordenaar daar is, maar weet niet wie. Het schokkerige wijst op zijn concentratie, zijn frustratie ook van niet precies te weten wie hij zoekt.
- 1 11’42” : De schittering van de diamant aan Damas’ vinger wordt benadrukt.
- 1 45’00” – 1 45’40” : De camera gaat omhoog van Joss naar Adamsberg die op de bovenste verdieping van Beaubourg staat. Het is zijn blik die we zagen. Joss leest een boodschap aan Camille.

Fransen filmtermen

politiethriller	: polar
regisseur	: metteur en scène, régisseur
scenario	: scénario
expositie	: exposition
plot point, keerpunt	: noeud dramatiek
afwikkeling	: dénouement
geluid (achteraf toegevoegd)	: bruitage
subjectief beeld:	: plan subjective
subjectieve camera	: caméra subjective
camerabeweging	: mouvement caméra
close-up	: gros plan
big close-up	: plan serré
fade out, fade to black	: fondu au noir
shot	: plan
planting, set-up	: préparation
camerastandpunt	: angle, prise de vue
achtergrond	: arrière plan
telelens	: téléobjectif